

Η ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΩΣ ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο άνθρωπος, είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση, το τελειότερο από όλα τα έμβια όντα και είναι προικισμένος εξ' αρχής, με μοναδικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες που τον διαχωρίζουν ολοκληρωτικά από τα υπόλοιπα μέλη της γήινης πανίδας. Η **μοναδικότητα του ανθρώπου** τόσο επί της Γης όσο και στο υπόλοιπο σύμπαν -αφού μέχρι σήμερα δεν έχει αποδειχθεί το αντίθετο- κάθε άλλο παρά τυχαία μπορεί να θεωρηθεί. Η **σκοπίμη ύπαρξη**, η **αυξητική διαιώνιση** και η **εξελικτική πορεία** του ανθρώπινου **πολιτισμού** αποτελούν ισχυρές ενδείξεις στήριξης της υπόθεσης **υπεραξίας** του ανθρώπου, και λογικές αιτιάσεις του ανά τους αιώνες, αγώνα αναζήτησης του προορισμού του.

Οι κατά καιρούς επικρατούσες κοσμοθεωρίες (συνειδήτα και ασυνείδητα) περιλαμβάνουν μια **θεώρηση για την αξιακή υπόσταση του ανθρώπου** η οποία επηρεάζει άμεσα και την αναζήτηση του προορισμού του. Όσο **υψηλότερη** είναι η **θεώρηση** της αξιακής υπόστασης τόσο πιο **εξουγενισμένο** αναμένεται και το **αποτέλεσμα** της αναζήτησης. Αν υποθετικά θεωρηθεί ότι η αξία του ανθρώπου περιορίζεται σε **χοϊκό επίπεδο**, εκ προωμίου και η αναζήτηση περί προορισμού θα έχει **ευτελείς προσδοκίες**. Αν αντιθέτως θεωρηθεί ότι η αξία του ανθρώπου είναι **εφάμιλλη** με αυτή **του Θεού**, τότε και η αναζήτηση θα εκταθεί σε **ανώτερο επίπεδο**.

Υπό την επήρεια αυτής της συνθήκης, η εκάστοτε **προσπάθεια εντοπισμού** του ανθρώπινου **προορισμού**, κινήθηκε άλλοτε **εντός** του πεπερασμένου χώρου της **ύλης-λογικής**, άλλοτε στον αχαρτογράφητο χώρο του **πνεύματος-μεταφυσικής**, και άλλοτε και στις δυο περιοχές. Τα αποτελέσματα αυτής της αέναης αναζήτησης παρουσιάζουν κατά προσέγγιση, τη μορφή ενός γραφήματος που απεικονίζει τους χτύπους της ανθρώπινης καρδιάς· κάποιοι υψηλοί στρέφονται προς τον «Ουρανό», κάποιοι χαμηλοί κατεβαίνουν προς τη «Γη», και **αν παύσει η αναζήτηση** -όπως η σταματημένη καρδιά- τότε **δεν υπάρχει ζωή**, μόνο μια ευθεία γραμμή.

Οι **τάσεις** που ρυθμίζουν την αξιακή υπόσταση και το επίπεδο προορισμού του ανθρώπου, είναι **καθοριστικές για την υστεροφημία και το ιστορικό αποτόπωμα** του πολιτισμού κάθε γενεάς. Το δε **αποτέλεσμα της προόδου** του πολιτισμού που συνδέεται με τις αλλαγές στις τάσεις που επικρατούν κατά την αυξητική φορά της ιστορίας, **δεν είναι πάντοτε θετικό** για την ανθρωπότητα. Για του λόγου το αληθές αρκεί να αναλογιστούμε ποιες σχετικές τάσεις επικρατούσαν στον Χρυσό Αιώνα του Περικλή, ποιες κατά τον Μεσαίωνα, ποιες έφεραν την Αναγέννηση και ποιες τους καταστροφικούς Παγκοσμίους Πολέμους.

Πάντα υπάρχει ο **κίνδυνος χειραγώγησης** της όποιας κοσμοθεωρίας και κατ' επέκταση της θεώρησης περί της αξίας και του προορισμού του ανθρώπου, από κέντρα εξουσίας, πλουτισμού, συμφερόντων ή και ιδεών, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι οικείοι αυτών στόχοι, **υπό την κάλυψη ενός μανδύα προόδου**. Μια τέτοια πρόοδος που βασιζέται στην υποβίβαση της αξιακής υπόστασης του ανθρώπου, δεν εξυπηρετεί το κοινό καλό και ποδηγετεί (τα σύνολα που αφορά και επηρεάζει) σε **ουτοπίες ή δυστοπίες**, επιφέροντας και τις συνεπακόλουθες επιβλαβείς συνέπειες όπως εγωτισμό, απανθρωπισμό, κοινωνική απο-

ξένωση, αβεβαιότητα, ακηδία, παραίτηση από τη ζωή, κ.α. Στις μέρες μας μάλιστα, φαινόμενα τέτοιου είδους ενεργούνται στην πιο εξελιγμένη και πολύπλοκη έκφανσή τους.

Η σύγχρονη **στρατηγική απενοχοποίησης** των αρνητικών επιπτώσεων της προόδου με σύμμαχο την **κατά παραγγελία επιστήμη**, εργαλειοποιεί -χωρίς να περιορίζεται μόνο σε αυτά- τη **δύναμη επιρροής των μέσων πληροφόρησης και δικτύωσης** για την παραπλάνηση και αποκοινωνικοποίηση των δεκτών-μελών τους, τη μη θεσμική **σύμπραξη των εξουσιών** (νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής) για την αποσάθρωση και διαφθορά της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας, και την **παιδευτική απαγωγή των νέων γενεών** μακριά από την καλώς νοούμενη ηθική και τις εγνωσμένες αξίες που εξασφάλιζαν παλαιότεν, την αυτοπραγμάτωση του ανθρώπου προς τον εξανθρωπισμό.

Η αξιακή ολίσθηση που συντελείται δεν είναι εφικτό να αντιμετωπισθεί σπασμωδικά και μεμονωμένα. Χρειάζεται η **κοινή δράση** ανήσυχων πνευμάτων **στο πλαίσιο υγιών συνόλων-ομάδων** (οικογένεια, κοινωνία, πατρίδα), ως ανάδυση της ορθής αντίληψης της πραγματικότητας (**αλήθεια**), της συναίσθησης του αληθινά ωραίου (**κάλλος**) και της επιδίωξης του καλού του συνόλου (**αγαθό**). Προαπαιτούμενο της ύπαρξης υγιών συνόλων, όπου ευδοκίμουν οι βασικές αξίες ανάδυσης μιας δυναμικής υπέρ της **αξιακής αναβάθμισης του ανθρώπου** -ως πρόσωπο και όχι ως άτομο-, αποτελεί η εφ' όρου ζωής **καλλιέργεια και αρμονική ανάπτυξη όλων των αρετών** του ανθρώπου.

Οι αρετές ως **πνευματικό γεώργιον** του ανθρώπινου «είναι», για να βλαστήσουν και να αποδώσουν καρπούς, απαιτούν κατάλληλους πόρους και ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει και δημιουργεί αντίστοιχα η παιδεία, με την αυθεντική της σημασία και στην ολιστική της διάσταση. Αυθεντική, για να ξεχωρίζει από τις υποδεέστερες αλλά συνώνυμες στις μέρες μας έννοιες της εκπαίδευσης και μόρφωσης, και ολιστική γιατί αποσκοπεί στην ολόπλευρη διάπλαση του χαρακτήρα, των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπου.

Η **ολιστική παιδεία** εγκολπώνοντας την ηθική παρακαταθήκη και τις αξίες των προηγούμενων γενεών ενσταλάζει προοδευτικά τα στοιχεία των αρετών στους «παιδευομένους» συμβάλλοντας αποφασιστικά στη σύνθεση ενός συνεχώς βελτιούμενου αξιοθαύμαστου συνόλου, της **ανθρώπινης προσωπικότητας**.

Ο άνθρωπος ως πρόσωπο και ως μέλος υγιών συνόλων-ομάδων σκέπτεται, συναισθάνεται και πράττει, έχοντας αναπτύξει ένα ολόγραμμα αρετών αρμονικής συνθέσεως, και εξελίσσεται βαθμιαία για να φθάσει στο ζενίθ της κλίμακας της ανθρωπινότητας. Εντός αυτής της πορείας η θεώρηση της **αξιακής υπόστασης** του ανθρώπου βαίνει αυξανόμενη ως **υπεραξία**, ενώ η **αναζήτηση του προορισμού** έχοντας υψηλές προσδοκίες εκτείνεται από την αυτοπραγμάτωση **ως τη θέωση**, πάντοτε όμως **εντός των ορίων της χρυσής αναλογίας**, εξασφαλίζοντας στον άνθρωπο την **ευτοπία της ζωής**.

Φεβρουάριος 2023

Στέλιος Κάλφας